

MANNSFORUM.ORG

FORSLAGET TIL NY BARNELOV OPPFYLLER IKKE MÅLSETNINGENE OM Å LIKESTILLE FORELDRENE SOM OMSORGSPERSONER OG Å SIKRE BARNETS RETT TIL KONTAKT MED BEGGE FORELDRE.

Mannsforum vil at barn skal sikres en reell rett til å se – både mor og far, også når mor og far ikke lenger ønsker å bo under samme tak. For dagens moderne familier, må vi ha en lov som sikrer at barna har begge foreldrene som de er like tett knyttet til, også etter et samlivsbrudd. Noe av det vondeste som en god far (og i noen tilfeller mor) opplever, uten god grunn, er å ikke kunne være der for sin sønn eller datter. Dette rammer også hele familien på farssiden, og ikke minst rammer det barnet.

Barna må sikres en selvstendig rett, ikke bare på papiret, men i PRAKSIS, til å se både mor og far uavhengig av om samlivet varer hele barnets oppvekst eller ikke. Barneloven må innrettes i takt med dagens samfunn, og etter *dagens* familiesituasjon der barnet vokser opp tett sammen med begge foreldrene i samlivet, uten at barnets tette knytning til både mor og far skal rives i stykker på grunn av en adresseendring fra den ene forelderen sin side.

Det er derfor på høy tid å få en moderne barnelov som setter BARNET i sentrum, ikke mor eller far. Der delt omsorg er lovens utgangspunkt også etter samlivsbrudd.

I regjeringens forslag til ny barnelov, som er et alt for lite skritt i riktig retning, er følgende endringer helt avgjørende for å sikre barn likeverdig relasjon til begge sine foreldre i samsvar med lovens uttalte intensjoner:

1.FORELDREANSVARET

Forslaget til ny § 35 legger opp til felles foreldreansvar også der foreldrene verken er gift eller samboende. I sistnevnte tilfelle er det imidlertid nok at mor gir melding til folkeregisteret om at hun vil ha foreldreansvaret alene. Gjør hun det innen et år etter at farskapet er fastsatt, får hun foreldreansvaret alene. Far vil da være henvist til å gå til retten for å ha mulighet til å få del i foreldreansvaret. Det vil være meget tungt å vinne frem med sin sak når loven er utformet slik som her. I praksis betyr dette derfor at det er opp til mor om far skal ha del i foreldreansvaret der foreldrene ikke har bodd sammen ved barnets fødsel. Vårt forslag til alternativ bestemmelse innebærer at det er én paragraf om foreldreansvaret, nemlig en endret versjon av dagens § 34, og at § 35 utgår.

Vårt forslag til § 34 Foreldreansvaret:

Foreldre har foreldreansvaret saman for sams barn.

Foreldre som ikkje bur saman kan avtale at dei skal ha foreldreansvaret saman eller at ein av dei skal ha det aleine. Inntil avtale eller avgjerd om foreldreansvaret ligg føre, har dei ansvaret saman.

2. DELT BOSTED

Departementet foreslår her en endring i § 36 a som er uten rettslig betydning. Å nevne delt bosted som et av flere mulige alternativer kan vi ikke si bringer oss nærmere likestilt foreldreskap. Vi mener det burde være en hovedregel om delt omsorg etter samlivsbrudd inntil annet er avtalt eller avgjort av en domstol. Mens foreldrene bor sammen er de likestilt i sine juridiske rettigheter i forhold til barnet. I utgangspunktet er det ikke noen grunn til at dette ikke skal videreføres etter samlivsbrudd. Selvsagt skal likevel foreldrene kunne avtale noe annet, eller retten skal kunne avgjøre at barnet skal bo fast hos den ene. Dagens rettssituasjon, som videreføres i lovforslaget, betyr i praksis at mor i de aller fleste tilfeller «automatisk» beholder omsorgen for barnet etter samlivsbrudd, og dette er det vanskelig å endre på senere selv om mor ikke skulle være den best skikkede omsorgsperson.

Vi viser til at omfattende forskning tilsier at delt omsorg gir best utviklingsbetingelser for barn, også små barn, og at denne ordningen har fått sterkt økt utbredelse blant norske foreldre de senere år, til tross for lovgivningens negative holdning. Det reflekterer at dette av stadig flere oppfattes som en naturlig forlengelse av det likestilte foreldreskap de har praktisert under samlivet. I Sverige og Danmark får hele 30-40% av barna delt bosted etter foreldrenes samlivsbrudd.

Vi mener Departementets høringsalternativ 2 – som er forlatt i proposisjonen, er et bedre forslag enn det som nå fremmes, men heller ikke godt nok. Delt omsorg bør, på lik linje med at barnet bor fast hos den ene eller den andre forelder, være blant de alternativer som domstolene kan velge mellom ut fra en helt konkret vurdering av hva som er best for barnet.

Vårt forslag til §36 Barnets faste bustad:

Foreldra skal vurdere om delt bustad vil være best for barnet etter samlivsbrudd

Er foreldre usamde, må retten avgjerde at barnet skal bu fast hos begge som utgangspunkt. Dersom det ligg føre særlege grunnar, kan retten likevel avgjerde at barnet skal bu fast hos den eine.

3. FLYTTING MED BARNET

Her innføres en endring av § 42 a, hvor man utvider varslingsplikten fra 6 uker til 3 måneder samt at det innføres en regel om at den som vil flytte må kreve megling, dersom man ikke blir enige. Dette er en forbedring, men det betyr ingen reell begrensning på adgangen til å flytte barnet vekk fra den andre forelder. Fortsatt vil likevel flytting med sterkt redusert kontakt mellom samværsforelder (oftest far) og barnet til følge, kunne gjennomføres av mor uten noe hinder. Dette er ikke til barnets beste, som ville være å få bli i sitt vante nærmiljø uten å måtte skifte skole og venner m.v. I siste instans vil det likevel være helt opp til den som har daglig omsorg å beslutte om flytting finner sted.

Vårt forslag vedr. § 42:

Flyttekompetansen for flytting innenlands må legges under foreldreansvaret, slik et flertall foreslo i NOU 2008:9.

Dersom forelder med hovedomsorg flytter ut av lokalmiljøet, overføres hovedomsorgen for barnet til den forelder som bor i barnets lokalmiljø.

4. SAMVÆRSRETTE

Verken høringsutkastet eller proposisjonen drøfter barneloven § 43. Bestemmelsen slår i første setning fast utgangspunktet om rett til samvær. Paragrafen fikk imidlertid et tillegg ved lov 7. april 2006 nr 6, der det ble innført en ny setning i 1. ledd som lyder slik:

”Dersom samvær ikkje er til beste for barnet, må retten avgjere at det ikkje skal vere samvær.”

Dette er en lovtekst som er meget tvilsom i forhold til den Europeiske Menneskeretts- konvensjonen Artikkel 8 om retten til familieliv og Barnekonvensjonens Art. 9 om barns rett til kontakt med sine foreldre. I en høyesterettsdom fra 2013 ble det lagt til grunn at en far som det ikke var noe å utsette på og som hadde hatt fine samvær med datteren, helt skulle avskjæres fra samværsrett med barnet fordi mor hevdet at fars samvær med barnet påførte mor belastninger. Dette hadde bakgrunn i hennes påståtte frykt for at faren skulle begå overgrep mot barnet, noe det ikke forelå noen holdepunkter for at han noen gang hadde gjort. Denne angivelige frykten var til stede selv om samvær foregikk under tilsyn. Mors insistering på at hun ikke tålte at far hadde samvær med barnet, ble ansett som tilstrekkelig begrunnelse for at samvær ikke var til barnets beste, og samværsretten ble totalt avskåret.

Vi er overbevist om at mange fullt kompetente og verdifulle fedre er blitt ekskludert fra barnas liv, med bakgrunn i den presedens som denne dommen setter. På denne bakgrunn er det nødvendig at lovgiver tar tak i situasjonen og vedtar en ny lov som beskytter samværsretten bedre, i anerkjennelsen av dens fundamentale betydning for både barnets og forelderens livskvalitet.

Vårt forslag til § 43 første ledd:

Den av foreldra som barnet ikkje bur saman med, har rett til samvær med barnet om ikkje anna er avtala eller fastsett. Omfanget av samværsretten bør avtalast nærare. Dersom det er påviselege og tungtveiende grunner for at samvær ikkje er til det beste for barnet, kan det avgjerast at det ikkje skal vera samvær. Ein slik avgjerd skal ikkje gjelde for lenger enn eitt år av gangen.

5. TVANGSFULLBYRDING AV SAMVÆRSRETTE

Det er også en betydelig svakhet ved gjeldende Barnelov og rettspraksis at selv en rettslig fastsatt samværsrett har svak rettslig beskyttelse. Respekten for hele rettssystemet svekkes når det mangler mekanismer som sikrer at rettslig fastsatte ordninger etterlevs. Som Departementet påpeker, er tvangsfullbyrdelse i form av tvangsmulkt ved samværsabotasje et lite effektivt virkemiddel. Resultatet er at det i dag er ca. 13 000 norske barn som blir utsatt for samværsabotasje. Det er ikke til barna beste. Selv der en tvangsmulkt fastsettes, blir den i mange tilfeller ikke inndrevet. Vi mener det bør innføres en åpning i loven for at samværsrett, i likhet med dom om foreldreansvar og hvor barnet skal bo fast, kan tvangsfullbyrdes fysisk, ved henting av barnet, slik det er i de andre nordiske land, og flyttes til den forelder som respekterer samværsretten. En slik sanksjonsadgang skal selvsagt utøves med varsomhet, men den vil virke langt mer effektivt enn tvangsmulkt. Vi mener også at loven må uttrykke at tvangsmulkten skal være så høy at den medfører følbare konsekvenser hvis den påløper. I tillegg bør det innføres straffesanksjonering av grove og forsettlig brudd på samværsretten.

Vårt forslag til § 65:

Departementets forslag endres slik at 2. ledd 1. setning lyder slik: *Avgjerd eller avtale med tvangskraft om foreldreansvar, kvar barnet skal bu fast og om samværsrett, kan tvangsfullførast ved henting eller tvangsbot.*

2. ledd, 2. setning i forslaget bortfaller.

Det skytes inn en ny setning som tredje siste setning i 2. ledd som lyder: *Tvangsmulkten skal vere så høg at den motiverer til at samværsretten vert etterlevd. Alternativt kan hovedomsorgen for barnet overførast til den andre forelder.*

KONKLUSJON

Regjeringens forslag til endringer i Barneloven er verken kvinne- eller barnefiendtlig. Barn og fedre er fortsatt de tapende parter i de aller fleste samlivs- og barnefordelingskonflikter, og forslaget til lovendringer gjør lite for å endre på dette. Morspresumsjonen og diskrimineringen av far vil fortsette, på bekostning av både barn og fedre.

MannsForum oppfordrer Stortinget til å vedta endringer i Barneloven som sikrer reell likestilling av foreldrene som omsorgspersoner, og sikrer barna reell rett til en god oppvekst med god kontakt med begge foreldre. Barneloven må endres til barnas beste.

Oslo 09.01.2017

Kjetil Thue

Guttorm Grundt

Leder MannsForum

Nestleder

